

Turkish A: literature – Higher level – Paper 1
Turc A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Turco A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Friday 4 November 2016 (afternoon)
Vendredi 4 novembre 2016 (après-midi)
Viernes 4 de noviembre de 2016 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Verilen pasajlardan **biri** hakkında edebi eleştiri yazınız:

1.

Yaka kartını Majör Araştırma Şirketi'nin girişindeki cihaza okutup birinci kata, boydan boya uzun masalarında onlarca bilgisayarın dizili olduğu anketörler bölümüne çıkıp dokuz numaralı bilgisayara oturdu Zeynep. Anketörlerin içinde işyerine en erken geleni oydu. Gözünün önüne düşen bir tutam saçın içinden beyaz beyaz parlayan teli "çıt" diye çekip kopardı. *İlk beyaz saç, otuzuncu yaş gününün ilk hediyesi.* Tuvalete gidip aynaya baktı "başka beyaz saç var mı?" diye. Yoktu.

[...]

Şirkete girer girmez telefonun "dıt" sesi çınlamaya başlamıştı kulaklarında. "La" sesiymiş telefonun "dıt" sesi. Üniversitenin müzik kulübünde gitar dersi veren hoca söylemişti yıllar önce. O zamanlar gitarını akort etmek için telefonun ahizesini kulağına dayayıp dinlediği bu "la" tonunda "dıt" sesi, şimdi kendi akordunu bozuyordu. Her gün sabah dokuz, akşam altı arası; şirketin, bilgisayarına yüklediği listedeki telefon numaralarını arayıp o haftaki anketin kriterlerine uygun şartlarda olan insanlarla telefon anketi yapıyor, aldığı verileri bilgisayara yüklüyordu. Telefonlar ikinci kattaki görevlilerce dinlendiğinden kafasına göre doldurma şansı da yoktu formları.

Anketörler bölümüne tekrar gittiğinde öbür çalışanlar da gelmişti. Çoğu kendisinden gençti. Bu işi geçici olarak yapan öğrenciler vardı içlerinde. Onların şakalaşmalarını, atışmalarını görünce yabancı hissetti kendini. *Otuz yaşında olmak suç mu? Belki başka şeyler yapabiliydim, evet, otuz yaşındayken de "genç yetenek" diye bahsedebilirlerdi benden, hatta otuz beşine kadar "genç yetenek" olabilir insan; ama önemli sayılan bir şeyler yaptıysa. Telefonla anket yapan biri için – bir de bekârsa, otuz yaş; "artık çok geç", "bizden geçti" gibi cümlelerin ilham kaynağı olabiliyor ancak.* Telefonu açtı, listedeki ilk numarayı çevirdi. Bir süre çaldıktan sonra "alo" diyen ince bir kadın sesi geldi kulağına. Zeynep, ezberlediği metni okumaya başladı hattın öbür ucundaki kadına.

— İyi günler hanımefendi. Majör Araştırma Şirketi'nden arıyorum. Ahmet Çelik'le görüşebilir miyim acaba?... Hanımefendi, biz bankalar için müşteri memnuniyeti araştırması yapıyoruz... Hayır hanımefendi, kocanız simaen tanımıyorum... Evinizin telefon numarasını kocanızın hesabının olduğu bankadan aldık... Yanlış anlıyorsunuz hanımefendi, kocanızın sevgilisi falan değilim, yalnızca anketörüm ben.

Ahmet Çelik'in karısı sövüp sayıp, "şıllık" diye hitap ettiği Zeynep'in yüzüne telefonu kapatınca, kulağında telefonun ahizesiyle kalakaldı Zeynep.

Kadın, kadın, bekârim ben. Bunca yıl bekledim, evli adamlarla kırıştıracak olsaydım... Bu Ahmet Çelik de önüne gelenle aldatıyor herhalde karısını. Yoksa niye hemen endişelensin kadın? Böyle adamlar yüzünden evlenmedim zaten. Seçicilikten bekârim güya, evde kalmadım yani. Onun için ne zaman yeni bir adamla tanışsam, saçımı elimle düzeltirken buluyorum kendimi.

Bence bir adamı beğenmenin ilk alametidir onu görünce saçını düzeltmek. Bizim sorumlu müdürü görünce saçımı düzeltmek değil, direkt berbere gidip saçlarımı yaptırmak istiyorum.

Bizim sorumlu müdürümüz, uzun boylu, kafası her zaman dağınık gibi görünen, resmî, gerekmedikçe konuşmayan ve çok güzel öpüşen bir adam. Bizim sorumlu müdürümüz bana hiçbir şey vaat etmedi. Ben onunla tanıştığımda buranın en uç, en neşeli kıızıydım. Yirmi yedi yaşındaydım ve hâlâ "genç" diye nitelendiriliyordum. Gün içinde en çok anketi ben yapıyordum, "yakında etek cekete talim edeceğim, fırsat bu fırsat" düşüncesiyle en renkli ben giyiniyordum.

Henüz evde kalmamıştım. Sorumlu müdürümüzün evlenmesine ise "daha" birkaç ay vardı. Bütün mesailere birlikte kalıyorduk, çok hızlı ilerliyordum işyerinde, herkes benim birkaç aya kalmaz ikinci kata çıkacağımı söylüyordu.

İkinci kat, bizim şirkette terfi edilince çıkılan yer. Oraya çıkmak için çok da yükselmek gerekmiyor zaten. Bizim işyerinde iki grup var; anketörler ve ikinci kata çıkanlar. Bizim sorumlu müdürümüz bana çok güzel bakardı. Ben dünyanın en kıymetli varlığıymışım gibi. Bana âşıkmiş ama beni sevmeye vakti olmamış, kıza da söz vermiş, öyle dedi...

- 50 *Belki de biraz önce telefonda konuştuğum kadın, bizim sorumlu müdürün karısıydı. Ahmet değil ki bizim sorumlu müdürün adı. Olsun, sorumlu müdürün de karısı beni böyle bir şeyle suçlasa, vereceğim cevap aynı: “Yanlış anlıyorsunuz hanımefendi, kocanızın sevgilisi falan değilim yalnızca anketörüm ben.” Anket yaparken, konuştuğum insanların neler yaptıklarını, telefonu nasıl tuttuklarını, buldukları ortamın dekorunu, ses tonlarına göre fiziksel*
- 55 *görünümlerini hayal ederek hayatımı kalabalıklaştırmaya çalışırım. Çünkü sevgilisi, kocası olmayan bir kadın, daima tek başınadır. “Eşi olmak” bir sosyal statü meselesidir. Arkadaşlar da zamanla, yalnız, gecikmiş hayatınız içindeki bunalımlı hallerinizi dinleyeceğine, eşi olan arkadaşlarıyla görüşüp “adamlarını” çekiştirmeyi ya da duruma göre grup halinde bir yerlere gitmeyi tercih eder hale gelir. Siz de gittiğiniz barlarda, aylak aylak yürüdüğünüz sokaklarda*
- 60 *“tanıdık biriyle karşılaşsam da iki lafın belini büksek” diye sürekli etrafınıza bakınırsınız.*

Seray Şahiner, *Sorumlu ile Sorunlu* (2007)

2.

endişeli bekleyiş

Ya bir yeryüzü üzüntüsü varsa senle benim aramda
Ya sadece kraterlerle kuşatılmışsa içimizi ferahlatan bahçe
Ya sıradan bir vurgu hatasıysa ölüm ikimiz için de
Ya biz âşık bile değil bile bile tek yumurta ikiziysek
5 Yüzünü çevirip gitsen de gözlerin havada asılı kalıyorsa
Bu hikâyenin neresinde ayrılık ana fikirdir

Ya hâlâ bir ümit varsa su kenarlarında
Ya hâlâ büyümekten yanaysa yangın ve öfke
Mesela şu masada bıraktığın çorba kâsesi ve kaşık
10 Mesela meydanda yere fırlattığın gaz maskesi
Mesela meydanda tekmelediğin fişek, polis ve devlet
Ya yarım kaldıysa özleye özleye biriktirdiğimiz hayatımız

Vaat edilen her özgürlük kısıtlı ve yanılsaa

Ya ben hangi sevdaya başvursam herkes bana karşıysa
15 Sen bana karşıysan ve ben senin karşıdaysam
Karşı karşıya duran her şey düşman mıdır ya da nedir

Unutma uçan kuş az önce havalandığı ağacı bitirir
Ya da bir yeryüzü üzüntüsü varsa senle benim aramda
Bu hikâyenin tamamı tercih edilmiş bir ana fikirdir

Küçük İskender, *Varlık* (2014)